

Navn på rutine:

Rutine for NAV vedrørende samhandling med barne- og familieteamet, barneverntjenesten og rusrådgiver vedrørende tidlig innsats og bekymring for barn/unge og familier.

Formål:

Identifisere familier/barn i risiko, og yte tidlig innsats for å forebygge større vansker for barn og familier. Sikre tverrfaglig samhandling mellom tjenester for voksne og barn.

Omfang/virkeområde:

Ansatte i NAV i samhandling med Barne- og familieteam, barneverntjenesten og rusrådgiver.

Ansvar:

Virksomhetsledere skal sørge for at deres ansatte kjenner og forstår denne rutinen. Alle ansatte i de aktuelle tjenestene, er forpliktet til å handle etter denne rutinen.

Aktivitet/beskrivelse:

I det daglige arbeidet med voksne/foreldre og/eller barn, skal familier som kan ha det vanskelig slik at barn *kan* være i risiko, identifiseres, og hjelp skal tilbys familien på tvers av tjenester.

Ansatte skal kartlegge for tidlig identifikasjon, handle og samhandle, og ytre tidlig innsats til de barn og familier i kommunen som kan trenge det.

Se også rutine *Handlingsveileder for tidlig innsats til barn, unge og familier*, og *Den grønne permen*.

NAV skal:**1. Kartlegge:**

Identifisere familier med følgende problematikk, som kvalifiserer for videre henvisning/tverrfaglig samarbeid, også ved bruk av *internt veiledende kartleggingsskjema*:

- utfordringer ved foreldrenes og/eller barnas psykiske helse.
- utfordringer ved foreldrenes og/eller barnas forhold til rus/rusbruk.
- alvorlig sykdom hos foreldre og/eller barn.
- utfordringer i foreldresamarbeidet.
- lite nettverk og manglende fritidsaktiviteter for barna.

- Økonomiske utfordringer som påvirker barna/levetår.
- Vold og risiko i familien, fysisk og psykisk, og seksuelle overgrep. - Ved grunn til å tro, eller opplysninger om vold og seksuelle overgrep, skal barneverntjenesten kontaktes straks (se nedenfor vedr. alvorlig omsorgssvikt)
- Andre risikosituasjoner/symptomer: Se handlingsveileder brosjyre: *Fra bekymring til handling - hva gjør jeg*
<https://www.asnes.kommune.no/Handlers/fh.ashx?MId1=183&Filld=1441>

2. Handle:

Når brukere har barn, gjelder følgende rutine for tidlig innsats i familien:

Ta kontakt med ledende helsesøster ved helsestasjonen/Barne- og familieteamet (tlf. 62 95 67 70 / 95 15 85 25), på bakgrunn av samtykke, for å avtale felles møte med foreldrene. Evt. ring ledende helsesøster på bakgrunn av samtykke, og gi opplysninger om familien som gjør at de kan ha behov for hjelpetiltak, slik at familien kan få et møte hos Barne- og familieteamet.

Tema i felles møte med foreldrene:

- Foreldres beskrivelse av hvert barn, styrker og svakheter.
- Fritidsaktiviteter, familiens levetår/evt. økonomiske utfordringer.
- Barnas nettverk.
- Fordeling av oppgaver i hjemmet.
- Hvem veileder/følger opp barna, hvem trøster barna.
- Foreldresamarbeid.
- Foreldrenes utfordringer og hvordan det påvirker familien. Evt. hvem ivaretar barna når mor/far ikke klarer.

I slutten av felles møte: Avklare behov for oppfølging videre til barna/familien ut over tilbud ved NAV, og be om samtykke til å orientere fastlege. Veiledende punkter:

- Avklare hvordan barna ivaretas som pårørende. Få samtykke til å kontakte foreldrenes (og barnets) fastlege for å avklare hva som er gjort, og fordeling av ansvar videre. Se rutine vedr. *barn som pårørende* (er under utarbeiding).
- Tilby aktuelt tidlig innsatstilbud. Kan skole/barnehage eller andre tjenester yte mer hjelp til familien?
- Ved utfordringer vedr. levetår/økonomi f.eks. i forhold til fritidsaktiviteter for barna, er NAV rette instans.
- Ved utfordringer i foreldresamarbeidet, tilby henvisning til familievernkontoret (familievernkontoret kan også bistå med hjelp i forhold til sinne).
- Lege kan henvise til spesialisthelsetjenesten for behandling i forhold til vold og overgrep.

Dersom foreldre ikke samtykker til kontakt med Barne- og familieteamet:

Vurdere bekymringsmelding til barneverntjenesten. Psykisk helseproblematikk,

rusavhengighet, og vold i familien, er bekymring i seg selv i forhold til omsorgssvikt i familien, og man skal sende bekymringsmelding ved «grunn til å tro...» (man skal ikke ha bevis). Husk å dokumentere med begrunnelse, hvorfor man evt. ikke sender bekymringsmelding.

Ved alvorlig omsorgssvikt:

Ved opplysninger om/»grunn til å tro...» at det er vold i familien, fare for seksuelle overgrep, omskjæring, bortføring og akutte situasjoner, skal barneverntjenesten straks kontaktes, og foreldrene skal IKKE informeres. Se rutine *Rutine ved risiko/mistanke om familievold eller seksuelle overgrep*, og *Informasjon om barnevern, bekymringsmelding og veiledning vedrørende bekymringsmelding* (fra *Den grønne permen*), og *Informasjon fra Solør barneverntjeneste til samarbeidspartnere*.

Alle ansatte skal være oppmerksomme på barn som viser tegn eller gir signaler på at de utsettes for omsorgssvikt, vold eller overgrep/incest. Når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, eller når et barn har vist vedvarende alvorlige atferdsvansker, har ansatte uten hinder av taushetsplikten meldeplikt til barnevernet. (Rundskriv nr. Q-24/2005). Man skal ikke ha bevis, men meldeplikten inntre «ved grunn til å tro...»/dårlig magefølelse. Hovedregelen er at foreldrene skal orienteres.

Dersom bruker er gravid:

Dersom det identifiseres utfordringer på et eller flere av følgende områder, avklares samtale med Barne- og familieteamet på bakgrunn av samtykke fra den gravide, for å tilby tidlig innsats-tiltak: Utfordringer i forhold til psykisk helse, fysisk eller psykisk vold/risiko for vold, foreldresamarbeid, levekårsutfordringer.

Ved bekymring for rusavhengighet/misbruksproblemer hos gravid:

Bekymringsmelding skal rettes til rusrådgiver i psykisk helse og rustjeneste, skriftlig (rusrådgivers tlf.nr.46811708). Rusrådgiver skal kartlegge den gravides befatning med rusmidler og vurderer påvirkning på fosteret, og iverksette nødvendige tiltak. Rusrådgiver skal be om samtykke til samarbeid med lege og jordmor, og ansvarsgruppe bør opprettes med aktuelle instanser. Det må motiveres for samarbeid med barneverntjenesten under graviditet og frem mot fødsel.

Dersom en gravid rusmiddelavhengig kvinne motsetter seg behandling, har rusrådgiver adgang til å benytte tvang ved at den gravide blir innlagt i dertil egnet behandlingsinstitusjon (etter vedtak i Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker). I følge endring i Helse- og omsorgstjenesteloven § 10-3 7. ledd, gjeldende fra 01.01.18, skal Barneverntjenesten ha melding når en gravid rusmiddelavhengig kvinne blir tvangsplassert i en helseinstitusjon. Det skal gis opplysninger om kvinnens identitet, om vurderingen av rusavhengighet og fare for skade på barnet som lå til grunn for vedtaket, samt opplysninger om forventet termin og hvilken institusjon kvinnen er tatt inn på. I ny bestemmelse i barnevernloven, § 4-2 a, gjeldende fra samme tidspunkt, følger barneverntjenestens ansvar og oppgaver ved mottak av

slike meldinger. Den nye bestemmelsen gir barnevernstjenesten anledning til å åpne en barnevernssak uten den gravide kvinnens samtykke. Barnevernstjenesten kan ved dette komme i kontakt med kvinnen på et tidligere tidspunkt, for å etablere en dialog og samarbeid. Barnevernstjenesten kan gi råd og veiledning, tilby frivillige hjelpetiltak og vurdere behovet for å iverksette tiltak etter fødsel.

Ved fødsel:

Ved bekymring for rus eller andre faktorer forbundet med omsorgssvikt (« ved grunn til å tro....», man skal ikke ha bevis), skal bekymringsmelding sendes barneverntjenesten.